

Handlingsprogram

Moderaterna i Region Kalmar län

Innehåll

Inledning.....	3
Tillgänglighet	4
Sjukhusen.....	4
Akutsjukvården	5
Närmare vård.....	6
Väntetider	8
1177 Vårdguiden	8
Cancersjukvård.....	8
Digitalisering	9
Samverka och samordna	10
Folkhälsa och förebyggande arbete	10
Vård av äldre	11
Barn och ungdomar	12
Tandvården	13
Medarbetare.....	14
Tillväxt.....	17
Infrastruktur	17
Näringsliv.....	18
Utbildning och kompetensförsörjning	19
Energi, grön omställning och landsbygd.....	20
Kultur och besöksnäring	22
Ekonomi	23

Inledning

En historisk mandatperiod lider mot sitt slut. För många är det en tid som aldrig kommer att glömmas bort. Hela samhället har fått mobilisera för såväl pandemi, som krig i Sveriges närområde och många är det som fått omvärdera vad som är viktigast.

Vi moderater har trots isolering och en digital tillvaro försökt lägga örat mot rälsen under dessa år och verkligen tagit till oss av de samhällsproblem som Sverige och Kalmar län står inför. Detta för att arbeta fram konkreta förslag på hur dessa problem och utmaningar kan och bör lösas.

En sjukvård som går på knäna, medarbetare som inte orkar längre, företagare som belånat sig över öronen och tömt sina besparingar, barn- och unga som tappat flera år av "normalt liv" och många som förlorat nära och kära. Samtidigt har innovationer fötts, verksamheter såväl inom vård och omsorg som den privata sektorn har ställt om och det fort. Grannar har hjälpt och stöttat varandra, och många är vi som har sett hur stor kraften är när människan har en gemensam målbild.

I detta handlingsprogram har vi utgått från fyra huvudområden: tillgänglighet, medarbetare, tillväxt och ekonomi. Områdena speglar var fokus bör ligga de kommande fyra åren. Att leverera en snabb och säker sjukvård i tid och till de som behöver det mest, oavsett var du bor i länet. Att de som arbetar inom vården är fundamentet som sjukvården vilar på och att det ska märkas. Att varje dag påminnas om att alla företag i länet är grunden till de gemensamma resurser som finansierar den gemensamma välfärden. Och att utan ordning och reda i ekonomin så finns det alltid en risk att resurser inte går till välfärdens kärna.

Väldigt mycket gott görs inom ramen för Region Kalmar län och vi moderater är oerhört tacksamma för alla som bidrar till det varje dag, men vårt uppdrag som förtroendevalda är att göra det goda ännu bättre. Politiken måste följa med i samhällsutvecklingen vilket har präglat detta handlingsprogram. Med detta som grund står Moderaterna i Region Kalmar län mer redo än någonsin att leda regionen in i framtiden!

För den Moderata regiongruppen,
Malin Sjölander, gruppledare
Pär-Gustav Johansson, vice gruppledare

Tillgänglighet

För Moderaterna är det självklart att hälso- och sjukvården ska vara tillgänglig för alla på lika villkor. Som det ser ut i dag råder en otillfredsställande kösituation inom många verksamheter. Vårdplatserna har dessutom blivit färre de senaste åren, vilket nu skapar problem för patienter och medarbetare, samtidigt som det kan äventyra patientsäkerheten. Även tillgängligheten till 1177 är undermålig med långa telefonköer. Samverkan både inom regionen och mellan region och kommun har visat sig ha stora brister där människor hamnar mellan stolarna.

Vi moderater sätter alltid patienten i centrum. Den vård som ges ska kännetecknas av högsta kvalitet med bra tillgänglighet, god patientsäkerhet och professionellt bemötande. Den ska ges med valfrihet, respekt och trygghet som ledord. Men vården måste också bli bättre på hälsofrämjande och förebyggande arbete.

Sjukvården är i mångt och mycket bra i Kalmar län, men det finns alltid sådant som kan bli bättre och som måste bli bättre för att hälso- och sjukvården ska kunna utvecklas åt ett positivt håll. Moderaterna ser problemen och har också lösningarna på dem.

Sjukhusen

För att komma till bukt med de långa köerna inom sjukvården måste verksamheterna ses över och effektiviseras. Något som visat sig vara effektivt i arbetet med att korta väntetiderna är den nationella kömiljarden. Med kömiljarden innebär det att pengar betalas ut från staten till regioner som klarar av att korta ned väntetiderna till besök inom specialistvård eller operation. Med en ny och utvecklad tredubblad kömiljard skulle väntetiderna kunna kortas ned, särskilt inom verksamheter där behoven är som störst.

Den svenska sjukvården har blivit alltmer indelad i specialiteter och subspecialiteter, vilket har lett till att viss vård fördelats på färre enheter. I de flesta fall är det de större sjukhusen som får detta ansvar, medan mindre sjukhus riskerar att utarmas och kompetenser försvinner. Det är därför viktigt att ta vara på, och peka ut vilka områden Kalmar län bör hålla fast vid. Ett sätt att göra det är att aktivt jobba med, och synliggöra de kvalitetsmått som finns. På så sätt går det att få en bild av hur Region Kalmar läns verksamheter står sig i jämförelse med verksamheter i andra regioner, för att få underlag till verksamhetsutveckling och försäkra sig om att verksamheter som håller hög kvalitet finns kvar på länets sjukhus.

Under de senaste åren har allt fler vårdplatser stängts ned på länets tre sjukhus. Covid-19-pandemin och det faktum att befolkningen blir allt äldre har visat att sjukhusen nu gränsar till kapacitetsproblem. Risken för medicinska misstag, vårdskador och försämrad vårdkvalitet ökar när patienter vårdas på avdelningar som saknar rätt utrustning och rätt medicinsk kompetens. Det leder också till en ohållbar arbetsmiljö när det ökade trycket i vården leder till att deras medicinska prioriteringar blir svårare. Den tuffa arbetssituationen ökar risken för sjukskrivningar eller att vårdpersonal väljer att gå ner i arbetstid för att orka. I dag är det bristen på bemanning som leder till att vårdplatser inte nyttjas eller stängs ned helt. Moderaterna anser därför att regionen måste se över antalet vårdplatser på samtliga avdelningar, för att undersöka var regionen måste inrätta fler vårdplatser. Många regioner inför dessutom nya former av vårdplatser, som till exempel närvårdsplatser och intermediärvårdsplatser för patienter som är i behov av andra vårdnivåer. Det är något som skulle stärka tillgången på trygg sjukvård även i Kalmar län.

I Kalmar län saknas i dag kapacitet inom magnetkameraundersökningar, vilket resulterar i att kön ständigt växer. Magnetkameraundersökningar används för att upptäcka och diagnosticera sjukdomar och skador som är svåra att upptäcka vid en röntgen- eller datortomografiundersökning, ofta inom cancerdiagnostik. Regionen måste redan nu möta det

växande behovet. Kapaciteten för magnetkameraundersökningar bör utökas på Länssjukhuset i Kalmar och Västerviks sjukhus genom att Region Kalmar län upphandlar fler magnetkameror och anpassar lokalerna. I Oskarshamn är processen för att utöka kapaciteten för magnetkameraundersökningar redan i gång.

Under en längre tid har det varit svårt att rekrytera barnmorskor som vill arbeta inom regionen. I Västervik är bara knappt hälften av tjänsterna tillsatta. Därför måste mödra- och förlossningsvården på Västerviks sjukhus stärkas för att kunna erbjuda en patientsäker vård till de gravida kvinnor som uppsöker sjukvården. Ett viktigt steg är att påbörja en plan- och byggprocess under de närmsta åren för att ersätta de undermåliga lokaler som mödra-, förlossnings- och kvinnosjukvården i dag verkar i.

För att de redan nu långa vårdköerna inte ska bli längre vill Moderaterna se en generalplan för tillgänglighet. Med generalplan avser Moderaterna en tydlig och transparent plan för hur vårdköerna ska minska, månad för månad. Verksamheterna är fria att utifrån generalplanens delmål arbeta med de metoder som de själva bedömer mest lämpliga för att nå målen. Medborgarna ska lätt kunna följa hur arbetet är tänkt att fortgå och hur det lyckas.

De patienter som väntar på att få vård i regionen har rätt att söka vård i andra regioner. Enligt patientlagen har vårdgivaren en skyldighet att informera patienter om de rättigheter de har, bland annat när det gäller möjligheten att söka vård utanför den egna hemregionen. För att patienten ska ha realistiska förutsättningar att använda denna rättighet krävs att informationen görs tillgänglig och delges patienten.

Vi vill

- Ta tillvara länets specialistkompetens
- Öppna nya vårdplatser och införa nya vårdnivåer
- Utöka kapaciteten för magnetkameraundersökningar i Kalmar och Västervik
- Att en generalplan för tillgänglighet utarbetas
- Att informationen om rätten att söka vård i andra regioner förbättras
- Verkar för stärkt mödra- och förlossningsvård vid Västerviks sjukhus

Akutsjukvården

Ambulanssjukvården i Kalmar län är en livsavgörande länk i hela sjukvårdssystemet. Att ambulansen i ett akut läge kan komma fram och hjälpa patienter inom rimlig tid är en avgörande faktor för att alla invånare ska känna trygghet. I dag sker en hel del bedömningar av patienternas tillstånd på plats i hemmet så att de antingen kan få vård på plats, eller komma till rätt vårdnivå – inom kommunen eller regionen. Regionen måste därför skapa rätt förutsättningar för en prehospital organisation som kan vara en viktig aktör för framtidens sjukvård, såväl akut som nära. Utryckningstiderna ska vara så likvärdiga som möjligt så att det inte ska spela någon roll var du bor. Den prehospitala vården ska innefatta flera olika verktyg: mobila läkare, bedömningsbilar, akutambulanser – men också ambulanshelikopter och ambulansflyg.

Många av de patienter som kontaktar SOS Alarm är inte i behov av ambulanssjukvård. I värsta fall kan det leda till att en patient med akut behov av ambulanssjukvård inte får vård i tid. Genom att utöka länets ambulansorganisation med bedömningsbilar kan SOS Alarm skicka ut dessa till patienter som de anser inte är i behov av ambulans. Ambulanssjuksköterskan som bemannar bedömningsbilen kan ge råd om egenvård, ta prover och ge vissa mediciner, etablera en kontakt med primärvården eller ringa ambulans om det behövs. Bedömningsbilen kan även åka ut vid svåra sjukdomstillstånd eller olyckor i väntan på ambulans.

Akutmottagningarna i Sverige är oftast bemannade med läkare som är specialiserade inom bland annat medicin, kirurgi, ortopedi och barnsjukvård. Detta kan skapa problem eftersom patienter som söker vård på akutmottagningen inte alltid har symtom som kan förknippas med en specifik specialitet. Därför kan flera olika läkarbedömningar behöva göras innan en patient antingen kan läggas in, erbjudas vård eller få råd om egenvård. Genom att bemanna akutmottagningarna med akutläkare som är specialiserade på akuta skador och sjukdomar, kan mottagningarna undvika överbelastning och att patienter får vänta i onödan.

Många invånare i Kalmar län bor långt från sjukhusen och i många fall är vägarna kraftigt eftersatta. Vissa sjukvårdsbehandlingar kräver dessutom den kapacitet som ett universitetssjukhus har, och det snabbt. Det kan vara transport från en olycksplats till sjukhus, men också mellan sjukhus. Kalmar län är i stort behov av läkarbemannad ambulanshelikopter, som på ett patientsäkert sätt kan transportera patienter till sjukhus men också erbjuda läkarvård som stöd till ambulansorganisationen. Kalmar län måste få tillgång till denna möjlighet.

Vi vill

- Utveckla ambulanssjukvården för att minska väntetiderna
- Investera i bedömningsbilar för snabbare och mer patientsäker vård
- Införa akutläkare på Region Kalmar läns akutvårdsmottagningar
- Införskaffa ambulanshelikopter tillsammans med övriga regioner i sjukvårdsregionen
- Att Region Kalmar län påbörjar projektering av ambulanshelikopterplattor vid länets sjukhus

Närmare vård

Oavsett vilken åkomma en patient har finns det i dag olika vägar till vård. Möjligheterna till egenvård är bättre än någonsin och vid enklare åkommor går det få stöd från apotek, sjukvårdsappar, 1177 Vårdguiden på telefon och internet, med mera. Men fortfarande är det en stor andel patienter som hamnar på akutmottagningen trots att de inte är i behov av akut vård. Det är viktigt att Region Kalmar län fortsätter pröva nya arbetssätt för att komma till rätta med detta. Dels genom att inom primärvården utöka öppettiderna, dels med en ökad tillgänglighet till 1177 Vårdguiden. Regionen bör även pröva möjligheten till två ingångar på akutmottagningen – en för akutfall och en för primärvårdspatienter. Något som dessutom skulle underlätta under turistsäsongen.

Den svenska sjukvården är i dagsläget alldeles för koncentrerad till sjukhusen. Det är därför viktigt att regionen ökar möjligheten till mer specialiserad vård inom primärvården, samt utvecklar och erbjuder fler hälsoval på primärvårdsnivå. På så sätt kan länets tre sjukhus avlastas, samtidigt som sjukvården blir mer jämnt fördelad över länet.

En översyn av primärvården måste göras för att se om hälsocentralerna är rätt dimensionerade och om de räcker till eftersom länet och kommunerna ständigt utvecklas. I många kommuner växer nya stadsdelar fram och då måste sjukvården utvecklas i takt med det för att kunna utgöra en bas för den nära vården inom primärvården och öka tillgängligheten.

Oskarshamns sjukhus har de senaste åren blivit en viktig nod för den nära vården i mellersta länet. På sjukhuset finns i dag en unik kompetens kring det gränsöverskridande arbetet mellan sjukhus, primärvård och kommunala verksamheter. Det är kunskap som regionen bör ta vara på och utveckla. Därför vill Moderaterna inrätta ett kompetens- och forskningscentrum i Oskarshamn där nya arbetssätt kring den nära vården kan prövas och förfinas.

I ett glest befolkat län som Kalmar län är det viktigt att även medborgarna som bor utanför kommunkärnan kan lita på att de får vård i tid. Därför måste vården på landsbygden förstärkas.

Detta kan göras genom att öppna distriktssjuksköterskemottagningar i orter utanför kommunkärnorna.

Under Covid-19-pandemin har det visat sig att bland annat äldreomsorgen lidit av stora brister, till exempel kring hygienrutiner, samtidigt som alltmer sjukvård utförs inom äldreomsorgen. Därför måste Region Kalmar län stärka samverkan med kommunerna så att patienterna kan bibehålla en patientsäker vård oavsett var de vårdas. För att öka tryggheten för äldre bör mobila team finnas i alla länets kommuner.

Moderaterna vill under kommande mandatperiod öppna närvårdsplatser i några av länets kommuner. Närvårdsplatserna är ett alternativ för de patienter som inte behöver vårdas på sjukhusens avdelningar, men behöver få vård som inte kan ges i hemmet.

Tillgängligheten och bemanningen på hälsocentralerna måste bli bättre. Med utökade öppettider ökar möjligheten att fler söker sig till hälsocentralerna i stället för till akutmottagningarna. Regionen behöver anställa fler läkare så att antal listade patienter per läkare successivt minskar. Detta har visat sig vara ett framgångsrikt koncept i andra regioner för att bland annat motverka läkarbristen inom primärvården. Det är en grundförutsättning för att regionen ska kunna upprätthålla en patientcentrerad vård.

För att regionens patienter ska kunna återvända till ett så fullvärdigt liv som möjligt efter sjukdom är det viktigt att regionen erbjuder en god rehabiliteringsvård. Moderaterna anser att fler patientgrupper bör erbjudas rehabiliteringsveckor. En sådan grupp är till exempel cancerpatienter. Dessa patienter erbjuds då att stanna på ett internat där de får en samlad och riktad rehabilitering som tar hänsyn till just deras åkomma. Samtidigt måste löftet om att alla cancerpatienter ska erbjudas rehabilitering under och efter sin sjukdom uppfyllas.

Införandet av akademiska vårdcentraler i Kalmar län kan öka regionens möjlighet att snabbt kunna genomföra klinisk patientnära forskning samt utveckla och utbilda medarbetarna inom primärvården. Detta innebär att länets patienter får en god, effektiv och inte minst uppdaterad vård och att medarbetarna får större möjligheter till kompetenslyft och yrkesutveckling, samtidigt som länets tre sjukhus avlastas.

En central del av patientens vårdupplevelse är bemötandet. Att bli bemött med respekt, empati och värdighet är hälsobringande i sig. Att bli illa bemött kan reducera effekten av en i övrigt god behandling. För att inskräpa bemötandets betydelse för den som kommer i kontakt med vården vill Moderaterna att Region Kalmar län inför en informations- och bemötandegaranti.

I dag är det många människor som lider av olika beroenden. Det kan till exempel vara missbruk av alkohol, droger, läkemedel eller spel. Regionen måste säkerställa att länsinvånarna erbjuds en lättillgänglig och jämlik beroendevård. Den måste därför bli bättre geografiskt fördelad.

Vi vill

- Utöka öppettiderna på hälsocentralerna
- Anpassa antalet hälsocentraler till ny stadsplanering
- Stärka Oskarshamns sjukhus och inrätta ett regionalt centrum för nära vård
- Öppna distriktssjuksköterskemottagningar i orter utanför kommunkärnorna
- Införa mobila team och närvårdsplatser
- Förbättra bemanningen på hälsocentralerna genom till exempel fler fasta läkare
- Att Region Kalmar län ska erbjuda rehabiliteringsveckor för fler patientgrupper
- Införa akademiska vårdcentraler
- Införa en Informations- och bemötandegaranti
- Införa en mer geografiskt fördelad beroendevård

Väntetider

Allt fler barn och unga i Sverige lider av psykisk ohälsa. Här måste flera områden ses över för att samhället ska klara av denna utmaning. Men i arbetet med att minska den psykiska ohälsan måste tillgängligheten till både barn- och ungdomshälsan och barn- och ungdomspsykiatri öka. Genom att införa vårdval inom barn- och ungdomspsykiatri kan barn och unga söka sig till privata vårdgivare eller till regioner där vårdköerna är kortare än i Kalmar län, för att snabbare få hjälp.

Ett flertal sjukvårdsverksamheter lider av långa köer. Genom att Region Kalmar län upphandlar vård inom verksamheter med långa väntetider och där brister finns, kan medarbetarna avlastas och patienter slipper vänta i flera månader på att få vård. Till exempel lider psykiatri av brist på psykiatriker, vilket kan orsaka långa väntetider för patienter som ska genomgå neuropsykiatriska utredningar. Om regionen upphandlar fler neuropsykiatriska utredningar utförda av privata vårdgivare kan vårdkön kortas ned.

Vi vill

- Införa vårdval inom barn- och ungdomspsykiatri
- Upphandla vård där köer och brister finns

1177

1177 på telefon ska vara länsinvånarnas första kontakt med vården. Tjänsten lider dock av långa väntetider och har gjort så under en lång tid. Att låta patienterna sitta i telefonkö i uppemot en timme innan de får svar är ohållbart. Länsinvånarna måste kunna lita på att svar kan ges inom maximalt fem minuter, oavsett om det är via telefon eller på websidan – som även måste erbjuda en chattfunktion. Det måste också bli möjligt att logga in på 1177.se och få en automatisk symtombedömning och hänvisning till rätt vårdnivå. För att stärka 1177 bör upphandling av extra resurser göras under de tider som trycket är extra högt. På så sätt kan väntetiderna kortas ned och regionen kan nå målet om svarstid inom 5 minuter.

Vi vill

- Öka tillgängligheten till 1177 via telefon och på websidan
- Införa möjlighet att chatta med vården via 1177 på websidan
- Vid behov upphandla extra resurser till 1177

Cancersjukvård

Cancersjukvården i Kalmar län både kan och behöver stärkas. Cancerpatienter är en utsatt och skör patientgrupp som är i stort behov av såväl sjukvård som rehabilitering. Genom att etablera cancercentrum på Kalmar läns tre sjukhus kan regionen erbjuda patienterna en mer tillgänglig och jämlik cancervård, som dessutom blir mer samlad. På ett cancercentrum bedrivs bland annat vård och omsorg, cancerrehabilitering, palliativ vård men också forskning.

De flesta som drabbas av cancer har behov av att genomgå rehabilitering. Rehabiliteringen är till för att åtgärda besvär eller problem som sjukdomen har orsakat – fysiska, psykiska, sociala eller existentiella. Cancerrehabilitering är en central del i patientens väg till ett så bra liv som möjligt, oavsett om det är före, under eller efter behandlingen av sjukdomen. Rehabiliteringen kan också göra att behandlingen mot sjukdomen blir effektivare. Därför måste Region Kalmar län utveckla cancerrehabiliteringen, erbjuda alla cancerpatienter rehabilitering och arbeta mer med att upptäcka och lindra långtidseffekterna.

Regionen måste hela tiden utveckla arbetet med att tidigare upptäcka cancer. Dels måste regionen ständigt arbeta med att fler deltar i de screeningprogram som finns, dels arbeta för

att få i gång nya screeningprogram. Region Kalmar län måste även följa upp den senaste forskningen kring alla screeningprogram för cancersjukdom, för att anpassa frekvensen till olika befolkningsgrupper och åldersgrupper. En större del av cancerdiagnostiken skulle kunna ske på Oskarshamns sjukhus, då det under kommande mandatperiod får förstärkning i form av en ny magnetröntgenkamera.

De standardiserade vårdförloppen måste skärpas så att alla cancerpatienter, oavsett diagnos, får sin vård i rätt tid. Tyvärr råder det fortfarande stora skillnader mellan såväl Sveriges regioner som olika diagnoser.

En stor grupp av de kvinnor som drabbas av livmoderhalscancer har inte gått på gynekologisk cellprovtagning på flera år. Genom att erbjuda självtest för HPV-virus kan regionen underlätta och förhoppningsvis få fler kvinnor att testa sig mer regelbundet. Det skulle vara ett steg i arbetet att minska risken för livmoderhalscancer.

Vi vill

- Etablera regionala cancercentrum på Kalmar läns tre sjukhus
- Utveckla cancerrehabiliteringen
- Införa fler screeningprogram
- Skärpa de standardiserade vårdförloppen
- Breddinföra självtester för livmoderhalscancer

Digitalisering

För Moderaterna är det en självklarhet att länsinvånarna ska erbjudas ett brett utbud av digitala vårdtjänster för besvär som inte kräver fysisk undersökning eller ett personligt möte. Men för att säkerställa att utvecklingen håller tempot är det viktigt att Region Kalmar län sätter tydligare och mätbara mål för digitaliseringen, som följs upp och redovisas varje år. Både myndigheter och företag har under många år arbetat med tydliga målsättningar för hur stor del av arbetsuppgifter och kundkontakter som kan utföras digitalt, något som krävs för att driva den digitala utvecklingen framåt och åstadkomma verklig förändring. Vi moderater anser att regionen bör kunna arbeta på samma sätt.

De patienter som vill, ska på ett enkelt sätt kunna sköta mycket av sin vård hemifrån. Till exempel genom att boka sina vårdbesök och medicinska uppföljningar via internet, ha videosamtal eller chatta med sjuksköterska eller läkare. Något som i dag inte är möjligt inom flera verksamheter. Detta är en nödvändig trygghetsåtgärd, inte minst för de som bor på landsbygden, då avstånden till sjukhusvården är långa och det kan innebära en hel dags bortavaro för att söka vård för en enklare åkomma. Regionen måste erbjuda digital vård i hemmet och digital specialistvård på närmaste hälsocentral.

Hälsocentralerna i Kalmar län har öppettider som främst är begränsade till kontorstid. För att säkerställa att de patienter som inte är i behov av akutsjukvård i första hand uppsöker hälsocentral i stället för akutmottagning, bör en digital hälsocentral som är öppen dygnet runt införas i Kalmar län. Detta bör ske i samverkan med sydöstra sjukhusregionerna.

Under den gångna mandatperioden har Region Kalmar län, tillsammans med bland annat Linnéuniversitet och Kalmar Science park, etablerat E-health Arena. Samarbetet ska leda till att fler företag inom e-hälsobranschen väljer att etablera sig och växa i Kalmar län. Men det ska också medföra fler digitala välfärdstjänster inom den offentliga sektorn i Kalmar län. Under uppstarten har det visat sig att det är svårt för privata e-hälsoaktörer att etablera sina produkter i Region Kalmar läns verksamhet. Därför måste regionen öka andelen upphandlade digitala lösningar så att fler företag snabbare kan leverera nya lösningar till vården.

För att underlätta patienternas egenvård och förebygga sjukdom, bör regionen införa självmonitorering. Det innebär att patienten med hjälp av digitala lösningar, mäter och själv registrerar sin provtagning. Resultatet registreras på dator eller mobil som i sin tur vidarebefordrar eventuella avvikelser till den sjukvårdsenhet som patienten har etablerat kontakt med. Patienten kan då vid behov själv justera medicindosering i stället för att behöva uppsöka sjukvårdsmottagning eller bli inlagd på sjukhus. Monitoreringarna är möjliga att upphandla.

Med den digitala vården kommer också stora utbildningsbehov. Inte minst vad gäller mötet och omhändertagandet av patienter via digitala besök, eller att hantera ny teknik. Region Kalmar län måste bättre möta upp de som vill lära sig mer om, och är intresserade av digital vård och erbjuda dem utbildningar inom området, till exempel på folkhögskolorna, universitetet eller lokala Campus.

Vi vill

- Sätta tydligare mål för digitaliseringen i Region Kalmar län
- Att patienten på ett enkelt sätt ska kunna sköta mer av sin vård hemifrån
- Att Region Kalmar län riktar in särskilda digitala vårdinsatser på landsbygden
- Att det införs en digital hälsocentral som är tillgänglig dygnet runt i samverkan med sydöstra sjukhusregionen
- Nyttja hela marknadens potential gällande digitala lösningar och vårdstöd i större utsträckning
- Införa patientmonitorering inom fler diagnosområden
- Att Region Kalmar län i samråd med olika utbildningsaktörer utbildar medarbetare i digitalt arbete

Samverka och samordna

Sedan några år tillbaka har regionen tillsammans med kommunerna en plattform för samverkan inom socialtjänst, hälso- och sjukvård samt skola. Denna kallas Länsgemensam ledning. Där arbetar tjänstepersoner och chefer från organisationerna tillsammans för att förbättra de insatser som görs för patienter, och för att utveckla olika arbetssätt gemensamt. De som främst prioriteras är barn och unga, äldre samt personer som lider av psykisk ohälsa.

Samarbetet baseras helt på olika överenskommelser. Moderaterna anser dock att det under kommande mandatperiod måste göras en genomlysning för att på sikt kunna få till tydliga avtal mellan socialtjänst, hälso- och sjukvård samt skola. Detta för att undvika att patienter faller mellan stolarna, eftersom det annars blir otydligt vem som är huvudansvarig och vem som ska göra vad.

Vi vill:

- Omvandla överenskommelser mellan Region Kalmar län och kommuner till avtal där större tydlighet behövs och en mätbar ökad nytta kan uppnås

Folkhälsa och förebyggande arbete

Att avsätta tid för träning, avkoppling och samtidigt äta hälsosamt är inte alltid så enkelt. Trots det är de flesta medvetna om att många av samhällets vanligaste sjukdomar är kopplade till livsstil. Genom att erbjuda länsinvånarna hälsosamtal kan hälsan förbättras, och möjligheterna att upptäcka riskfaktorer som till exempel högt blodtryck eller en stressrelaterad livssituation ökar. Det går att arbeta mer effektivt med att förebygga till exempel hjärt- och kärlsjukdomar eller diabetes. Hälsosamtalen kan dessutom medföra att Region Kalmar län får en bättre bild över hur befolkningens hälsoläge ser ut både geografiskt och över tid.

Ett sätt att förebygga dålig hälsa i länet är att kontinuerligt arbeta med folkhälsokampanjer. En av landets mest utbredda och allvarliga folksjukdom är högt blodtryck. Det är många, främst äldre, som lider av farligt högt blodtryck utan att veta om det och löper stor risk att drabbas av stroke, hjärtinfarkt, hjärtsvikt med mera. Med en blodtryckskampanj skulle regionen kunna hitta fler som lider av högt blodtryck och således erbjuda dem hjälp och behandling i tid.

För att snabbt kunna mobilisera vid missbruksrelaterade omhändertaganden måste regionen öppna tillnyktringsenheter vid länets tre sjukhus. Där kan alkohol- eller narkotikapåverkade personer erbjudas tillnyktring under medicinsk övervakning. Det kan handla om personer som polisen omhändertagit enligt lagen om omhändertagande av berusade personer, men att personen är i för dåligt tillstånd för att befinna sig i en polisarrest. På en tillnyktringsenhet erbjuds även kontakt med till exempel socialtjänsten eller hälsocentralen för stöd och hjälp.

Hälften av alla kvinnor över 15 år i Sverige har någon gång i sitt liv utsatts för våld utfört av en närstående man. Detta är ett stort och utbrett folkhälsoproblem som kostar samhället mer än 45 miljarder kronor per år utöver allt personligt lidande för kvinnan och hennes anhöriga. Politiken måste göra mer för att stävja allt våld mot kvinnor i samhället. Moderaterna har sett till att kvinnojourerna får ekonomiskt stöd även från regionen och inte bara från kommunerna. Detta är viktigt, men det krävs mycket mer än så.

Moderaterna vill bland annat ge utsatta kvinnor möjlighet att föra en digital dagbok så de slipper berätta om sina upplevelser gång på gång. Vi moderater vill även att Region Kalmar län inför en kvinnofridssamordnare för bättre samverkan och samordning med kommunerna och kvinnojourerna. Men också göra det enklare för kvinnor att få den hjälp de behöver genom att införa ett pilotprojekt där det offentliga stödet samverkar och samlas till en enda väg in. Då behöver de utsatta kvinnorna endast ta en enda kontakt i stället för många olika.

Vi vill

- Arbeta kontinuerligt med folkhälsokampanjer
- Införa tillnyktringsenheter på länets tre sjukhus
- Införa en digital dagbok för våldsutsatta kvinnor
- Inrätta en regional kvinnofridssamordnare
- Införa "En väg in" för våldsutsatta kvinnor

Vård av äldre

Den patientgrupp som ökar mest är äldre, multisjuka patienter. En patientgrupp som är i stort behov av sjukvård med omfattande medicinering, och är i stora behov av såväl läkemedelsgenomgångar som läkarundersökningar. Många gånger är dessa patienter både sköra och har svårt att ta sig till sjukhus eller hälsocentral. Därför underlättar det för dem om vården kan utföras på plats i boendet om det är möjligt.

För att tydliggöra sjukvården för äldre vill Moderaterna inrätta "äldremottagningar". En äldremottagning är en del av en hälsocentral som under en eller ett par dagar i veckan erbjuder vård för äldre och anpassar den efter deras förutsättningar. Där ska vården ta hänsyn till äldres behov av helhetsöversyn gällande hälsotillståndet och förebyggande av sjukdomar. Mottagningen kan också erbjuda digitalt stöd från specialistvården vid behov.

Inom ramen för äldremottagningar kan vården utföras av en omsorgsläkare. Omsorgsläkaren jobbar i sin tur enbart med äldre på ett eller flera omsorgsboenden. Det går också att införa äldresjuksköterskor som kan göra hembesök och ge en tryggare och närmre vård, särskilt för de patientgrupper som av olika anledningar inte är inskrivna i hemsjukvården. I de kommuner där detta redan införts erhålls bättre stöd för att patienter ska hamna rätt inom vård och omsorg.

I dag utför kommunernas hemsjukvård en betydande del av den nära vården. Eftersom ambitionen är att kunna driva ännu mer nära vård så måste hemsjukvårdens och primärvårdens samarbete utvärderas. Avtalen mellan verksamheterna om vem som gör vad måste nog följa utvecklingen mot nära vård. Patienter ska inte behöva ramla mellan stolarna, och rätt huvudman ska utföra arbetsuppgifter de är bäst lämpade för.

Psykisk ohälsa bland äldre personer blir alltmer vanligt och beror många gånger på en känsla av ensamhet. Det kan dock många gånger kännas svårt att söka hjälp för ofrivillig ensamhet. En insats i arbetet med att förebygga ensamheten är att regionen tillsammans med ideella föreningar och organisationer erbjuder de äldre invånarna fler sociala mötesplatser genom "social aktivitet på recept".

Vi vill

- Inrätta äldremottagningar på hälsocentralerna
- Inrätta omsorgsläkare i samverkan med en eller flera av länets kommuner
- Inrätta äldresjuksköterskor som stöttar patienter och kan göra hembesök
- Utveckla och stärka samarbetet mellan hemsjukvården och primärvården
- Införa social aktivitet på recept

Barn och ungdomar

De senaste åren har den psykiska ohälsan bland barn och unga ökat och blivit en av Sveriges största utmaningar. Högst prioriterat borde därför vara att söka nya och effektiva metoder med målet att fler ska få hjälp i tid. Om Region Kalmar län inför tjänsten "En väg in" kan barn och unga komma i kontakt med sjukvårdsrådgivare, antingen via telefon eller digitalt, för att få stöttning. Det kan då räcka med att få råd och stöd under samtalet, men de kan även bli lotsade till rätt hjälp via till exempel barn- och ungdomshälsan, elevhälsan eller ungdomsmottagning.

Till barn- och ungdomshälsan kan barn och unga vända sig för att få hjälp med lindrigare psykiska besvär som oro, nedstämdhet, ilska och stress men också vid kriser eller konflikter inom familjen. I dagsläget tar dock barn- och ungdomshälsan bara emot unga i åldrarna 6-17 år. Moderaterna anser att det borde utökas till 24 år för att den problematik de som unga upplever inte upphör tvärt när de fyller 18 år. Många unga vittnar om behovet av att kunna behålla sina stöd- och vårdkontakter även efter myndighetsdagen, och att redan påbörjade relationsbyggen kan fortsätta. På så sätt kan regionen utöka arbetet ytterligare med att främja deras hälsa och förebygga ohälsa.

Att öka tillgängligheten till ungdomsmottagningarna i Kalmar län är en viktig förutsättning för att kunna erbjuda en mer jämlik vård i hela länet. För att öka tillgängligheten bör Region Kalmar län starta en digital ungdomsmottagning som har öppet både dag och kväll och som bemannas med barnmorska, sjuksköterska och kurator vilka träffar sina patienter genom videosamtal. De regioner som redan infört detta kan se att antalet ungdomar som uppsöker ungdomsmottagningarna ökar när dessa kompletteras med digital mottagning.

I dag ligger hela ansvaret för skolornas elevhälsovård hos kommunerna. I Kalmar län råder det stora skillnader mellan tillgängligheten inom elevhälsan och i relationerna till Region Kalmar läns verksamheter, till exempel barn- och ungdomspsykiatri och barn- och ungdomshälsan. Därför bör regionen ansöka hos regeringen om att i ett pilotprojekt få överta huvudmannaskapet för elevhälsan i en eller flera kommuner. Moderaterna vill att förslaget implementeras i dialog och samverkan med kommunerna.

Vi vill

- Införa tjänsten "En väg in" – kontaktperson åt unga

- Att barn- och ungdomshälsan omfattar barn och unga upp till 24 år
- Införa en digital ungdomsmottagning
- Genomföra ett pilotprojekt om att överta huvudmannskapet för elevhälsan

Tandvården

Folktandvården i Region Kalmar län har ett gott anseende och erbjuder tandvård med hög kvalitet och tillgänglighet, men personalomsättningen är oroväckande hög. Det är Folktandvården som har det övergripande ansvaret för barn- och ungdomstandvården i länet. Det innebär att Folktandvårdens tandläkare primärt måste ägna sig åt barntandvård.

När Folktandvården anställer nyutbildade tandläkare blir deras huvudsakliga sysselsättning vård av barn och unga samt akuttandvård. Detta tillfredsställer inte utvecklingslusten hos dessa tandläkare, som då söker sig till andra regioner eller till privattandvården för att under handledning kunna utvecklas brett till goda kliniker.

Inom de närmsta åren kommer många tandläkare att gå i pension vilket gör att de måste ersättas av nyutbildade kolleger. För att dessa ska kunna utvecklas som kliniker behövs handledare. Detta kan utföras av tandläkare som gått i pension eller andra kvalificerade allmäntandläkare, kliniskt aktiva eller ej och i alla åldrar, men med bred klinisk erfarenhet och som kan ställa sig till förfogande som handledare. På så sätt blir regionen mer attraktiv som arbetsgivare och fler tandläkare stannar kvar inom organisationen.

Vidare behövs en bättre samverkan med kommunerna i länet så att Folktandvården bjuds in till förskolor och skolor för att informera om vikten av god munhälsa. På så vis förebyggs karies och därmed minskar behovet av framtida tandvård hos barn och unga. Dentalindustrin med tandborstar och tandkräm hjälper gärna till med material i detta arbete.

Vi vill

- Införa kvalificerad handledning till nyanställda tandläkare inom Folktandvården
- Öka det förebyggande samarbetet med länets kommuner för att främja munhälsan

Medarbetare

Region Kalmar läns främsta mål är att kunna titulera sig *en av Sveriges bästa arbetsplatser*, ett mål som inte går att mäta. Emellertid genomförs medarbetarenkäter där medarbetarna får tycka till om arbetsgivaren. Den senaste visar att inte ens var femte medarbetare instämmer till fullo att regionen är en attraktiv arbetsgivare. Moderaterna vill ändra på detta genom att öka lönespridningen, förbättra arbetsmiljön samt erbjuda fler möjligheter till fortbildning och att göra karriär.

För att behålla medarbetare är det viktigt att kompetens och vidareutbildning lönar sig bättre än i dag. Medarbetare ska kunna göra lönekarriär utan att gå till bemanningsbolag, kommuner eller privata arbetsgivare. Många medarbetare vittnar om en allt tyngre arbetsbelastning, vilket tyder på att arbetsmiljön är en fråga som blir alltmer aktuell och måste adresseras under kommande mandatperiod på ett helt annat sätt än i dag.

Enligt prognoser framtagna av Statistiska centralbyrån i samarbete med Region Kalmar län, bedöms befolkningen i Kalmar län fortsätta öka. Andelen invånare i arbetsför ålder kommer att ligga stilla eller minska, vilket ställer högre krav på att regionen klarar av att locka och behålla medarbetare. Det växande beroendet av inhyrd bemanning är ett tydligt tecken på att det behövs nytänkande och högre ambitioner inom personalpolitiken.

I dag lägger Region Kalmar län årligen omkring en kvarts miljard kronor på att hyra in bemanning. Om dessa pengar i stället hade satsats på befintliga medarbetare hade behovet av att hyra in bemanning aldrig blivit så stort. Moderaterna vill att de resurser som i dag läggs på hyrbemanning förs över till de egna medarbetarna i form av högre löner och bättre arbetsmiljö.

Medarbetarnas arbetsmiljö är en av de viktigaste faktorerna för att de ska kunna leverera god vård till patienterna. Trivs medarbetarna blir patienterna trygga, medarbetarna gör ett bättre jobb och det blir enklare att rekrytera nya medarbetare. Det är medarbetarna själva som vet vad som krävs för att de ska trivas på sin arbetsplats. Moderaterna vill därför öka medarbetarinflytandet över arbetsplatsen, arbetstiden och arbetsmiljön. Med till exempel arbetstidsförkortning får medarbetarna jobba kortare pass och får således mer tid för återhämtning. Därtill är även delaktighet vid schemaläggning samt verksamhetsutveckling en viktig del i att förbättra sin egen arbetsplats.

För att kunna attrahera och behålla medarbetare är en viktig faktor att lönen gör rättvisa åt individens kompetens och erfarenhet. Därför måste arbetet med tydligare lönespridning öka. Även möjligheterna att göra lönekarriär och vidareutbilda sig måste utvecklas. Men det måste också bli mer förmånligt att jobba obekväma arbetstider och möjligheten att höja Ob-tillägget bör därför ses över.

Moderaterna vill införa friskvårdstimme med syfte att skapa ett mer hållbart arbetsliv med aktiv återhämtning och fysisk aktivitet för att balansera både arbetstid och livsstil.

Regionen har länge haft svårt att locka medarbetare att arbeta på landsbygdens kliniker. Något som ofta leder till hyrlösningar. För att fler medarbetare ska välja att arbeta på landsbygden krävs riktade satsningar på landsbygdstillägg, det vill säga lönetillägg för de som väljer att ta anställning på de hälsocentraler som ligger utanför centralorterna.

Moderaterna vill även se en satsning på särskilt yrkesskickliga sjuksköterskor. Särskilt yrkesskicklig är den som med sin erfarenhet och kompetens på ett alldeles speciellt vis bidrar till verksamheten, som kan handleda nya medarbetare och som utmärker sig genom sin praktiska kunskap. Det är en satsning som ska genomföras stegvis. Målet är att de

yrkesskickliga sjuksköterskorna ska tjäna drygt 10 000 kronor mer i månaden när reformen är genomförd. Kriterierna för vem som är yrkesskicklig sätter facket i dialog med arbetsgivaren.

För att bli en mer attraktiv arbetsgivare bör Region Kalmar län erbjuda fler möjligheter för medarbetarna att göra karriär, vidareutbilda sig och utvecklas på arbetsplatsen.

En annan viktig faktor för att attrahera och behålla medarbetare är att de får rätt förutsättningar att utföra sitt uppdrag. Underbemanning leder till ökad belastning och ökat beroende av tillfälliga lösningar, till exempel hyrbemanning. Därför måste en översyn av grundbemanningen genomföras.

Fler medarbetare bör öka sin allmänkunskap kring regionens olika verksamheter, samt förbättra förståelsen för hur de arbetar på andra arbetsplatser än sin egen. Därför måste möjligheterna att hospitera hos varandra öka. Till exempel kan de som arbetar inom primärvården hospitera på akutmottagningarna eller medicinklinikerna och vice versa. Främst akutmottagningarna har signalerat att primärvården skickar patienter dit som de har kompetens och möjlighet att själva behandla.

Inom loppet av några år kommer många av regionens medarbetare att uppnå pensionsålder. Därför måste regionen arbeta för att fler som passerat 68 års ålder stannar kvar på hel- eller deltid, men också uppmuntra de som vill trappa ned före pensionen att fortsätta arbeta kvar så mycket de förmår. Detta skulle även ge en möjlighet för de nyare medarbetarna att få mentorer eller handledare för att utvecklas i sitt arbete.

För att täcka morgondagens behov av läkare behöver regionen erbjuda bättre förutsättningar för handledning. Tydligare mål, mer avsatt tid och bättre ersättning kan locka fler att handleda nya kolleger in i läkaryrket.

För att få fler av regionens medarbetare att välja att resa med kollektivtrafiken till sin arbetsplats vill Moderaterna införa bruttolöneavdrag. Det innebär att bruttolönen minskas i utbyte mot ett KLT-kort eller motsvarande, och att skatten för den anställde därigenom minskas. Regionens medarbetare skulle därmed få billigare resor till och från arbetsplatsen och fler skulle förhoppningsvis välja att ställa bilen hemma.

Politikens viktigaste roll är att ha en god insikt i Region Kalmar läns verksamhet. Därför bör kontaktpolitiker införas för att korta avståndet mellan beslutsfattare och verksamhetens medarbetare. Det skulle innebära att medarbetarna lättare kan komma med förslag på vad politiken kan göra för att förbättra deras verksamhet.

Ett ökat administrativt stöd är något som vårdpersonal anser är önskvärt, detta så de kan fokusera på patientnära arbete. Likaså bör beslutsvägarna kortas mellan de som fattar beslut och de som ska verkställa. I dag upplever många detta avstånd som för stort och frågar riskerar att falla mellan stolarna längs vägen.

Vi vill

- Sänka kostnaderna för hyrbemanning till förmån för satsningar på de egna medarbetarna och arbetsmiljön
- Öka medarbetarinflytandet över arbetsplatsen, arbetstiden och arbetsmiljön
- Minska oskäligen löneskillnader
- Öka lönespridningen där erfarenhet och kompetens måste löna sig bättre
- Höja Ob-tillägget
- Införa friskvårdstimme
- Införa landsbygdstillägg

- Genomföra en stegvis satsning för att särskilt yrkesskickliga sjuksköterskor ska tjäna 10 000 kronor mer i månadslön
- Utveckla fler sätt att göra karriär för vårdpersonal
- Genomföra en genomlysning av grundbemanningen
- Kompetensutveckla fler medarbetare och införa hospitering på andra arbetsplatser
- Skapa bättre förutsättningar för fler läkare att handleda nya kolleger in i yrket
- Införa bruttolöneavdrag för att få fler medarbetare att pendla via kollektivtrafik
- Införa kontaktpolitiker
- Minska byråkratin inom vården samt avstånden mellan beslut och verkställighet

Tillväxt

Den ekonomiska utvecklingen i Kalmar län har under många år varit en av de sämsta i landet. Samtidigt har befolkning ökat långsammare än riksgenomsnittet och blivit allt äldre. I dag tillhör länets befolkning en av de äldsta i landet. Moderaterna verkar för vända denna utveckling.

Ekonomisk tillväxt är en grundförutsättning för att bygga Kalmar län starkare. Tillväxt ger ökade möjligheter till förnyelse, innovation och hållbar utveckling. Det ger i sin tur större skatteintäkter som Region Kalmar län kan använda till sjukvårdsreformer och att bättre uppfylla sitt regionala utvecklingsansvar.

Den stora utmaningen är att Kalmar län mellan 2008 och 2017 hade en samlad negativ ekonomisk utveckling, något som länet tillsammans med Blekinge och Norrbotten var ensamma om i Sverige. Den ekonomiska utvecklingen därefter tillhör också den sämre i landet. Därför är det viktigt med fokus på tillväxt i allt kommande regionalt utvecklingsarbete.

Region Kalmar län måste prioritera upp detta arbete ytterligare budgetmässigt, eftersom rätt prioriteringar kan ge mångfalt igen på sikt i form av ökad tillväxt och större skatteintäkter. Regionen och dess politiker behöver också öka sina insatser för direkt påverkan mot regering och statliga myndigheter inför nationella beslut, för att öka Kalmar läns möjligheter till en hållbar utveckling och ökad tillväxt.

Infrastruktur

En majoritet av alla motoriserade resor i Kalmar län görs med personbil. Länet är bilberoende och bilen är för många invånare en nödvändighet för resor till arbete, skola och fritidsaktiviteter. Trots detta är många av länets vägar eftersatta och behöver byggas ut. E22, som i avsaknad av en kustjärnväg är länets pulsåder från norr till söder, är både hårt trafikerad och olycksdrabbad. Genom att bygga bort alla hastighetssänkande delsträckor och höja standarden till 100 km/h uppnås minskade restider och ökad tillgänglighet.

Standarden på länets vägar och järnvägar är ett stort hinder för tillväxt och utveckling. Med bristen på statliga satsningar kommer det ta lång tid innan Kalmar län får samma möjligheter att utvecklas som övriga landet. Därför måste Region Kalmar län intensifiera och lyfta sitt påverkansarbete till högsta politiska nivå, för att se till att få väsentligt högre statliga satsningar i kommande nationella transportplan. Moderaterna kallar det *Kalmarlänspaketet* och kräver att det hamnar i paritet med det så kallade *Trollhättanpaketet* i början av 2000-talet. Staten måste betala av sin infrastrukturskuld till Kalmar län. Detta kan bli möjligt genom förändrade prioriteringar på nationell nivå, där nuvarande regering vill satsa hundratals miljarder på nya spår för höghastighetståg mellan storstadsregionerna – vilket inte är till nytta för Kalmar län och inte går att räkna hem vare sig ekonomiskt eller miljömässigt.

Region Kalmar län måste från dag ett i nästa planeringsperiod avdela större resurser till ökat arbete med att göra fler infrastrukturobjekt planeringsmogna, det vill säga färdiga att börja bygga. Annars riskerar satsningar på nytillkomna projekt att hamna någon annanstans i landet.

Den allt snabbare digitaliseringen av samhället ger länet stora möjligheter. Men i dagsläget är inte bredbandet tillräckligt utbyggt på landsbygden, vilket innebär att länets landsbygdsinvånare har svårare att följa den digitala utvecklingen i samhället. Detta samtidigt som det blir svårare att locka nya invånare till länet som kan tänka sig att bo på landsbygden. För att kunna investera mer i bredbandsinfrastrukturen i länet måste regionen få ett ökat statligt stöd till bredbandsutbyggnad. Även detta kräver ett mer omfattande påverkansarbete från regionens sida.

En fungerande kollektivtrafik både ökar regionens attraktivitet och bidrar till lägre utsläpp av växthusgaser. Kollektivtrafiken ska underlätta pendling till arbete och studier samt knyta samman olika arbetsmarknadsregioner. Men ett kraftigt ökat resande i rusningstider leder i många fall till ökade kostnader och planeringssvårigheter. Erfarenheter från andra regioner och utredningar visar att införande av så kallade tidsdifferentierade biljettpriser, det vill säga olika pris vid olika tidpunkter, som sprider ut resandet över dagen, kan minska de offentliga kostnaderna under rusningstid och samtidigt öka biljettintäkterna totalt sett. Men också öka det kollektiva resandet. Moderaterna anser även att elbussar ska introduceras i stadstrafiken.

Kalmar länstrafik har delat in trafiken i länet i cirka 90 fasta resezoner. Det stora antalet zoner upplevs som komplicerat och stimulerar inte till ökat kollektivt resande. Därför vill Moderaterna reformera zonindelningen och anpassa den till trafikförändringar som skett och förändrade resemonster. För att underlätta kollektivt resande på Öland vill vi införa direktbussar mellan Ölandskommunerna. I dag måste resenärer mellan de två kommunerna byta buss i Kalmar.

Flyget kommer att vara fortsatt viktigt för invånare som behöver åka långa sträckor över dagen. För näringslivet i länet är flyget till Stockholm den kanske enskilt viktigaste förbindelsen av alla transportslag för att kunna fortsätta bedriva verksamhet i Kalmar län. Utvecklingen mot ett miljövänligare resande går fort även inom flyget, med ökad inblandning av biobränslen samt, inom en snar framtid, små och eldrivna flygplan som öppnar upp för linjer till fler destinationer. Vi moderater anser att kontinuerlig utveckling av Kalmar Öland Airport, där regionen är hälftenägare, är viktig för flygets långsiktiga fortlevnad.

Vi vill

- Arbeta för att bygga ut E22 till lägsta hastighet 100 km/h genom hela länet
- Driva igenom Kalmarlänspaketet för kraftigt ökade statliga satsningar på infrastruktur och bredband
- Införa differentierade biljettpriser
- Minska antalet zoner i kollektivtrafiken
- Införa direkttrafik mellan Ölandskommunerna
- Utveckla Kalmar Öland Airport med fler och mer miljövänliga flygförbindelser

Näringsliv

Region Kalmar län måste ta ett samlat grepp och ansvar för att förbättra företagsklimatet i länet. För att detta ska bli möjligt måste regionen också kunna följa företagsklimatets utveckling genom att ta fram säkra, effektiva och tillförlitliga metoder för mätning på länsnivå. Nivån på kommunala tillsyns- och serviceavgifter varierar kraftigt mellan kommunerna och är en viktig faktor för hur företagsklimatet uppfattas. Regionen måste sätta fokus på dessa, i många fall, orimliga skillnader genom att genomföra en kartläggning av avgifterna i länet, vilket kan utgöra en grund för det fortsatta arbetet för ett förbättrat företagsklimat.

Ytterligare ett led i arbetet för ett förbättrat företagsklimat är att inrätta ett näringslivsråd, med bred representation från både enskilda företag och branschorganisationer, som har ett tydligt uppdrag och syfte. I dag finns till exempel ett så kallat Tillväxtsforum och ett Industriforum som båda saknar bred representation och adekvata uppdrag.

Många mindre och lokala företag upplever det som krångligt att delta i offentliga upphandlingar. Undersökningar visar att det inom offentlig verksamhet finns miljardbesparingar att göra på effektiviseringar och kompetenshöjande insatser inom detta område. Därför måste Region Kalmar län ta fram en upphandlingsskola i samverkan med kommunerna.

Företag som kontaktar Region Kalmar län ska få så snabba och tydliga svar som möjligt. Därför måste regionen införa en servicegaranti vid företagskontakter, ett exempel där en sådan är

lämplig är vid ansökningar om företagsstöd. En översyn behöver göras för att se hur olika typer av företagsstöd kan göras mer lättillgängliga och marknadsföras bättre. Det är viktigt att den nu beslutade regionala företagsinkubatorn som Moderaterna föreslagit blir en angelägenhet för hela länet och upplevs som lättillgänglig, oavsett var i länet företagen är verksamma.

Företagarna i Kalmar län har hög medelålder och många företag som skulle kunna drivas vidare läggs ner när ägarna inte hittar någon köpare, eller planerade ägarskiften av olika orsaker går i stöpet. Det innebär förlorade arbetstillfällen och minskad kommersiell service. I några kommuner i länet bedrivs projekt med fokus på innovativa ägarskiften, något som regionen bör utvidga till ett länsomfattande arbete.

Vi vill

- Att Region Kalmar län tar ett samverkande ansvar för att förbättra företagsklimatet i länet
- Att Region Kalmar län tar fram tillförlitliga mätmetoder kring företagande på länsnivå
- Inrätta ett näringslivsråd med bred representation och tydligt uppdrag
- Ta fram en upphandlingsskola enligt Växjömodell
- Införa en servicegaranti när företag kontaktar Region Kalmar län
- Göra företagsstöd mer lättillgängliga och marknadsföra dem bättre
- Inrätta en lättillgänglig företagsinkubator för hela länet
- Starta ett länsomfattande projekt för innovativa ägarskiften

Utbildning och kompetensförsörjning

Många företag i länet efterlyser fler yrkesinriktade och praktiska utbildningar då bristen på rätt kompetens är en stor utmaning för dem. Behovet är stort inom till exempel industri, besöksnäring, hantverk och gröna näringar. Region Kalmar län har ett samordnande ansvar för länets kompetensförsörjning och kan driva på och underlätta för länets olika utbildningsaktörer att tillgodose de behoven.

För att möjliggöra för fler att studera på Komvux behöver regionen ta initiativ till ett avtal mellan kommunerna som möjliggör för den enskilde att gå utbildningar som inte finns i hemkommunen, men som finns i annan kommun.

Regionens fyra folkhögskolor erbjuder studenter en andra chans i utbildningssystemet som möjliggör den personliga resan mot ökad anställningsbarhet eller vidareutbildning. Men folkhögskolorna bör i högre grad än i dag erbjuda yrkesinriktade utbildningar som svarar mot kompetensbehovet i länet. En utbildning riktad mot länets besöksnäring, som är i stort behov av kompetens och inte kräver lika stora investeringar som till exempel en industriutbildning, är önskvärd. Folkhögskolorna har också goda förutsättningar att erbjuda fler utbildningar till enskilda uppdragsgivare.

Under Covid-19-pandemin visade folkhögskolorna god omställningsförmåga till ökad digital undervisning, en möjlighet, som tillsammans med filialverksamhet i fler kommuner, bör vidareutvecklas för att fler ska kunna ta del av folkhögskolornas utbildningar.

Vad gäller högre utbildning och forskning så har regionen i dag ett nära samarbete med Linnéuniversitetet. I ett avlångt län som Kalmar län är det viktigt att fördjupa samarbetet med andra lärosäten för högre utbildning som till exempel Linköpings universitet, som många gånger är det naturliga alternativet för invånare och företag i norra länsdelen.

Vi vill

- Att Region Kalmar län verkar för att det startas fler praktiska och yrkesinriktade utbildningar

- Ta fram avtal mellan kommunerna som möjliggör komvuxstudier i annan kommun än hemkommunen
- Att folkhögskolorna erbjuder fler yrkesinriktade utbildningar riktade mot branscher i länet med kompetensbrist
- Att folkhögskolorna i ökad utsträckning erbjuder utbildningar på distans och via filialer

Energi, grön omställning och landsbygd

Sverige och Kalmar län behöver göra en grön omställning för att minska utsläppen av växthusgaser. Som en konsekvens beräknas elförbrukningen i landet fördubblas inom några årtionden, varför både elproduktionen och elnätets överföringskapacitet behöver byggas ut kraftigt.

För att företag ska kunna verka, växa och etablera sig i Kalmar län är det grundläggande att det finns säker och god tillgång till elektricitet. Det krävs också att den är rimligt prissatt. Elförsörjningen är även en förutsättning för att klara omställningen till fossilbränslefria transporter i länet. Lyckas länet inte att möta det ökande elbehovet slår det direkt mot jobben, välfärden och allt miljö- och klimatarbete. Regionen måste därför i samverkan med kommunerna, elproducenter, nätbolag och andra berörda aktörer tillsätta och leda en energikommission som tar ett helhetsgrepp genom att inventera och analysera vad som behöver göras på regional nivå för att klara elförsörjningen. Det kommer att kräva väl underbyggda prioriteringar vad gäller elnätutbyggnaden, samt ökad elproduktion från flera olika fossilfria energislag, inte minst kärnkraft.

Den svenska kärnkraften kommer att spela en fortsatt stor roll för Sveriges elförsörjning, inte minst av klimatskäl, eftersom den producerar fossilfri el. Till skillnad från många andra energislag kan kärnkraften producera el när som helst på dygnet och oavsett väder, och behöver inte kompletteras med till exempel energilagring för att fungera. I kärnkraftslänet Kalmar län bidrar kärnkraften också direkt till tillväxten genom jobb för medarbetare och underleverantörer. De länder i Europa som snabbavvecklat sin kärnkraft har i stället gjort sig beroende av svajig och väderberoende vindkraft, olja och fossilgas från Ryssland, med kraftigt varierande elpriser, ökade utsläpp av fossilgaser och ett spänt säkerhetspolitiskt läge som följd. Elpriserna i Sverige hade varit lägre och stabilare om inte flera av de svenska kärnkraftsreaktorerna hade lagts ned. Därför måste Sverige bevara kärnkraften i Oskarshamn och satsa på forskning och utveckling. Genom att inrätta en forskningsreaktor i Oskarshamn kan kärnkraften utgöra en fortsatt bas i elförsörjningen, samtidigt som den specialistkompetens som finns i mellanlänet tillvaratas.

Fokuset i Kalmar län har varit alldeles för ensidigt på en forcerad etablering av ny vindkraft. Vindkraft har en fortsatt roll att spela för elförsörjningen. Men nyetableringar måste bära sina egna kringkostnader och ske med ökad hänsyn till hur de påverkar miljön och hälsan för omkringboende, samt med kompensation för sjunkande fastighetsvärden. Uppdaterade vindkraftsplaner på kommunal nivå bör vara en förutsättning för nyetableringar och den kommunala vetorätten måste i alla lägen värnas.

Kalmar län är ett av landets mest utdikade där nederbördsmängden dessutom är låg. I kombination leder det till vattenbrist i torrperioder och större utsläpp av gödningsämnen i Östersjön för att mer vatten från jordbruksmark rinner rakt ut i havet. Att återställa våtmarker och öka jordens vattenbevarande förmåga är därför ett viktigt och mycket långsiktigt arbete. På Öland har enskilda lantbrukare till exempel byggt stora bevattningsdammar för att parera vattenbristen. Region Kalmar län behöver ta sitt samordnande ansvar och stimulera att flera sådana initiativ kommer till stånd och att mer projektmedel för återställande av våtmarker kommer länet till del.

Antalet sysselsatta inom det kustnära fisket minskar stadigt. Det är en näringsgren som länge funnits i länet och som riskerar att gå i graven och med den ett sätt att försörja sig på en levande landsbygd. Regionen kan inte lösa alla miljöproblem förknippade med Östersjön. Men det finns enkla åtgärder som regionen kan verka för eller genomföra, och som lyfts av bland annat länsstyrelsens fiskekonsulent. Till sådana åtgärder hör en kraftigt utökad säl- och skarvjakt, utökad trålgräns och om möjligt riktade stöd.

Jord- och skogsbruket är av stor betydelse för sysselsättningen i länet och därmed förutsättningarna för en levande landsbygd. Regionen ska i alla lägen, till exempel vid remissvar på statliga utredningar och nya myndighetsdirektiv, stå upp för äganderätten och den enskilde jord- och skogsbrukarens rätt att bruka sin mark. Nya och strikta tillämpningar, av till exempel artskyddsförordningen, som kullkastar förutsättningar för skogsnäringen i länet kan inte accepteras. Ett direkt sätt att värna de gröna näringarna och därmed den biologiska mångfalden är att prioritera svenskproducerade livsmedel samt inte boka konferenser och luncher hos företag som till exempel bojkottar svenskt nötkött med förmenta miljöargument.

Regionen behöver verka för att tillgängliggöra mer byggklar mark i attraktiva lägen för verksamheter och bostadsbebyggelse. Ett exempel som hindrar utveckling på landsbygden är strandskyddet som förhindrar nästan all nybyggnation längs Kalmar läns rekordlånga kustlinje och vid sjöar och vattendrag i inlandet. Förslagen i den strandskyddsutredning som presenterats innebär inga lättnader av strandskyddet längs länets kuster. Därför verkar Moderaterna för att en ny strandskyddsutredning görs.

Otryggheten bland länets invånare och företagare har ökat och det måste tas på största allvar. För att få en uppfattning om vad som skapar otrygghet, var i länet invånarna känner sig otrygga och när de upplever otrygghet, måste en kartläggning göras för att åtgärder ska kunna vidtas. Med en trygghetskommission, med representanter för kommunerna och regionen, som tar del av öppna och tillgängliga data, rapporter och befintlig statistik från både egna verksamheter och statliga, privata och ideella aktörer, skulle det gå att få en samlad lägesbild. Lägesbilden ska visa hur otryggheten i länet ser ut och vilket behov av samordning och insatser som behövs. Det är också angeläget att trygghetskommissionen kan tydliggöra hur trygghetsarbetet kan utföras på landsbygd respektive stadsmiljö. I detta arbete bör det även ingå att se över ökat stöd till kommersiell service på landsbygden, en åtgärd som bidrar till att förstärka trygghetskänslan.

Vi vill

- Tillsätta en energikommission för att klara länets framtida elförsörjning
- Bevara och vidareutveckla kärnkraftverket i Oskarshamn
- Att en forskningsreaktor i Oskarshamn inrättas
- Att etablering av ny vindkraft ska kompensera för minskade fastighetsvärden och ske med ökad hänsyn till påverkan på miljö och hälsa
- Skapa bättre förutsättningar för återställande av våtmarker och vattenbevarande dammar för gröna näringar
- Värna det kustnära fisket genom att verka för utökad skarv- och säljakt, utflyttad trålgräns samt utreda möjligheten för riktade stöd
- Värna rätten att bruka jord- och skogsmark i alla kontakter med staten och dess myndigheter
- Avbryta samarbeten med företag som bojkottar svenskt nötkött
- Verka för en ny strandskyddsutredning med tydligt syfte att lätta på strandskyddet
- Tillsätta en länsövergripande trygghetskommission
- Se över och utveckla Region Kalmar läns möjligheter att stötta kommersiell service på landsbygden

Kultur och besöksnäring

Kalmar län är under sommartid det fjärde största besökslandet i landet. Därmed är besöksnäringen också en av länets viktigaste näringar med stor utvecklingspotential. Regionen behöver ta ansvar för att samla information om besöksmål i hela Kalmar län på ett enda ställe. Detta genom en så kallad en väg in-lösning som kan användas för att locka fler besökare och underlätta under vistelsen i länet. I dag ansvarar regionen för internationell marknadsföring, via olika hemsidor, men varje kommun sköter sin egen marknadsföring nationellt. Allt detta kan samlas och fyllas med ett större innehåll i en app eller på en hemsida liknande www.flyttahit.nu som regionen redan utvecklat för att locka hit människor som överväger att flytta till länet permanent. På en sådan digital plattform kan besökare hitta information om till exempel besöksmål, övernattningsmöjligheter, restauranger och vandringsleder. Plattformen kan också fyllas med ytterligare värdeskapande tjänster som till exempel besöksmåls- och kulturpass som ger rabatter, samt musei- och kulturguider.

Kulturens betydelse för folkhälsan har påvisats i flera studier och "kultur på recept" används i sjukdomsbehandlande syfte. Region Kalmar län ger ett omfattande ekonomiskt stöd till ett antal regionala kulturverksamheter och ska fortsätta med det för att fler invånare i länet ska kunna ta del av kulturutbudet. Men samtidigt som kulturen alltid ska stå fri från politiken vad gäller dess innehåll, så måste den underordna sig krav på effektiviseringar i likhet med regionens övriga verksamheter. Moderaterna anser att institutioner som får bidrag från regionen behöver avkrävas att hitta kostnader, se över möjligheter att öka sina intäkter och hitta samordningsvinster med andra kulturinstitutioner. Inte för att vi moderater vill dra ned på den regionala kulturen eller lägga oss i dess innehåll, utan för att ge regionen möjligheter att ekonomiskt stötta fler aktörer och bidra till att kulturen görs mer tillgänglig i hela länet. Moderaterna ser positivt på samarbeten med näringslivet och kultursponsring som en del i detta, vilket regionen bör verka för ska ske i större omfattning.

Den stora bidragsmottagaren Kalmar läns museum bör synas på fler platser i länet för att på allvar göra skäl för namnet. Det finns exempel på regioner vars läns museer lyckas med detta. Det finns också flera andra museer i länet som bedriver viktig verksamhet i hela regionens intresse och som bör få stöttning i det arbetet av Region Kalmar län.

Vi vill

- Att Region Kalmar län förstärker den nationella marknadsföringen av besöksnäringen i länet genom att utveckla en digital plattform som samlar all relevant information
- Att Region Kalmar län sätter tydliga mål och krav på kulturinstitutioner som mottar bidrag att aktivt jobba med ökad självfinansiering, effektiviseringar och samordningsvinster
- Att regionen verkar för ökad sponsring av regionala kulturinstitutioner
- Att regionen stöttar fler kulturinstitutioner för att göra kulturen mer tillgänglig i hela länet
- Att läns museet blir synligt på fler platser i länet och att regionen stöttar fler museer av regionalt intresse

Ekonomi

De senaste årens omvälvande händelser har satt spår i regionens ekonomi. Högst tillfälliga statsbidrag och goda tider på börsen har fyllt på regionens kassakista, men i grund och botten saknas beredskap för sämre tider ekonomiskt. Moderaternas största uppdrag är att se över ekonomin så att de gemensamma resurserna går till rätt saker och att länets invånare får behålla så mycket som möjligt av sin lön.

Under kommande mandatperiod måste Region Kalmar län kraftsamla för att minska vårdköerna, förbättra medarbetarnas arbetssituation och öka tillväxten i länet. För att kunna lägga kraft på att genomföra stora reformer måste regionen ha en stabil och robust ekonomi som står sig även på lång sikt. Regionstyrelsen måste kliva fram och ta verkligt ansvar, göra genomlysningar av all verksamhet för att identifiera undvikbara kostnader, eller arbetsområden som inte faller inom regionens ansvarsområde. Därför måste regionstyrelsen regelbundet gå igenom regionens ekonomi och fatta nödvändiga beslut om förändringar.

I dag har inte Region Kalmar län någon hälso- och sjukvårdsnämnd, något som Moderaterna vill införa. Nämnden ska ta fullt ansvar för sjukvårdens ekonomi och även se till att budgeten följs. Då blir det enklare att tillföra vården resurser, men också att undvika höga kostnader för till exempel administration.

Många av de åtgärder Moderaterna vill genomföra under kapitlet *Medarbetare* syftar till att sänka merkostnaderna som uppstår när inhyrd bemanning, till exempel sjuksköterskor och läkare, ökar. De senaste tio åren har den totala kostnaden för hyrbemanning ökat från 40 miljoner kronor per år, till 240 miljoner kronor. Om Region Kalmar län kan undvika att hyra in bemanning skulle minst 120 miljoner kronor kunna fördelas till de egna medarbetarna som bor och betalar skatt i länet.

De senaste tio åren har Socialdemokraterna tillsammans med samarbetspartierna höjt den regionala skatten tre gånger – från 10,21 kronor 2011 till 11,86 kronor år 2021. Samtidigt har Region Kalmar läns ekonomiska resultat ökat varje år, vilket innebär att skattebetalarnas pengar hamnar på regionens sparkonto. Varje skattehöjning resulterar i en reell lönesänkning för länsinvånarna. Moderaternas målsättning är därför att under kommande mandatperiod sänka skatten i Kalmar län. Det är en viktig åtgärd för att få fler att bosätta sig, jobba och starta företag i länet. Och för att fler ska få mer pengar över i plånboken.

För att minska kostnaderna för uteblivna sjukvårdsbesök måste regionen skapa incitament för patienten att göra rätt. Uteblivna läkarbesök, operationer och sjukvårdande behandlingar leder bland annat till ökande kostnader och växande vårdköer. Det är därför rimligt att när patienter uteblir från ett besök utan att avboka, ska de debiteras en betydligt högre avgift än idag.

Tempot inom digitaliseringen måste öka. Detta för att regionen ska kunna minska på administrationen och reducera merarbetet vid journalföring och registerhantering.

Kollektivtrafiken måste ha tydliga mål att jobba med sin självfinansieringsgrad, det vill säga hur stor del av varje biljett skattebetalarna ska finansiera och hur mycket resenären själv ska betala. Moderaterna kommer aldrig att tillåta att skattemedel finansierar mer än halva biljettpriset. Ett mål som kan nås genom att införa tidsdifferentierade biljettpriser. I flertalet regioner säljer kollektivtrafiken stora annonspaket så företag kan göra reklam på bussar och tåg, i stationsområden med mera. Även detta bör införas i regionen.

I dag får några av länets kulturverksamheter ekonomiskt stöd. Detta måste dock både förnyas och förbättras. I stället för att höja kulturbidragen bör de pengar som redan är avsatta användas mer effektivt och de verksamheter som får stöd måste bli fler. Därför bör även

kulturverksamheterna öka sin självfinansiering, bland annat genom ökade intäkter från försäljning och sponsring som kan möjliggöras genom ökat samarbete mellan företag och kulturutövare.

Vi vill

- Att regionstyrelsen får ett utökat ansvar för effektiviseringar och att identifiera undvikbara kostnader
- Införa en hälso- och sjukvårdsnämnd som tar ekonomiskt ansvar för sjukvården
- Halvera kostnaderna för hyrbemanning under mandatperioden
- Sänka skatten under mandatperioden
- Att Region Kalmar län höjer avgifterna för uteblivna sjukvårdsbesök
- Minska administration med hjälp av digitalisering
- Att kollektivtrafikens självfinansieringsgrad ska vara minst 50 procent och utveckla biljettpriser så att lönsamheten ökar
- Påbörja aktiv försäljning av reklam inom kollektivtrafiken för att öka intäkterna
- Öka möjligheten till sponsring inom kulturområdet